

Süculülü Bıkkanın Halil

– İ.ÇELİKLİ · 02 Aralık 2013

Bıkkanın Halil

harman önü düvenciler gelirdi,
eksik çakmak taşlarını tamamlayarak,
düvenleri tamir ederlerdi
semerci havut otunu[1]
uzun çuvaldızlarla
sıkı sıkı dikerdi,

boyacılar her kazana ayrı renk koyup
renk renk boyarlardı
gelin tacı olacak tavuk tüyleri
ıstarda heybe, yün yastık olacak yünler
yumak, gelep yün ipler
kazanda kaynatıldıktan sonra
çelenlere sererlerdi
o günlerde çalılıklar, çelenler, taşlar hatta eller
mavi, kırmızı yeşil renk - renkti

"-Süculülü'lü Bıkkanın Halil

artık hacı,
ha! Hecaza[2] getmiş garısıyan
hac'ıda arkadaş olmuşlar
Yalavaşlı bi basmacıyan[3]
devrisi yıl[4] bizim Sücüllülü kökboyacı Hacığa
oğlan everecekmiş,
çekilip varmış..
gapısını çalmış..
hacı arkadaşını ziyaret etmiş
dünürüynen, geliniynen oğluynan

Yalavaşlı bunnarı görmeden daha
en yünsek mertebeden
"-vayyy aleyküm!! es-selam
ehlen ve sehlen

koşun çocuklar goşuunn..
çay söyleyin hacı amcanıza, dünüürbubanıza
davşan ganı ossuuun
amman ha!
gardaşıımm..
gözeler gözeli i(n)san
Hecaz arkideşim
Ahiret gonşum
teşrif etmiş mekanımıza
adımına nur yağsın,
hamd-ü senalar ossun
inşaallahu Teala
Allah Rabbim Tealallah
bin gatından i(y)razi ossun”

Halil Ağa
"-hacım şu kaça" dese
hacı"-yau sana ne oluyo
kes oğlum ondan om-beş metiro”
Halil Ağa
“-okuluk” deycek olsa
“-oğlum ayır ordan ikkiyüs parça”

iççamaşırı, dış çamaşırı
örtüsü, çarşafı, dastarı[5]
peşkiri, tülbendi, şarpısı
papbası, çorabı, gelinliği, fanılası
hamam havlısı, şampiyonu°, kınası
takunyası, sabını, meşrupası[6]
cukcuğu[7], bardağı
altılı pasda dakımı

bizim Hacı Halil Ağğa susmuş
hacı basmacı coşmuş;
gelingıza[8] sormuş
damada, hacı hanıma, dünüre, dünür hanıma
keşmiş, biçmiş, yığmış tezgaha
bazılarını da sarıp sarmalayıp
“herkeşe teş(h)ir olmaz, sadaca mühim doslara

tafsiyye” ettiklerini de yan tarafa
göz alıcı ne varsa, desteleyip, sarmalayıp,
paketleyip koymuş
gözleri felfecir[9], dili “ha-şa”
“sümma(ha)şa” okumuş

“-gaynanaya fıstan[10], gaynataya gömlek
hacıhanım apla’ya ma(h)sıs dastar, çar, fıstan, önecek[11]
hacım sana da illa bi dakım elbise gerek”

lazım olan-olmayan aklına ne gelirse
bebelere, gayınnara,
görümcelere, baldızlara
yakınnara, büyükannelere,
evlerdeki dedelere
“el içine çıkılacak Hacım, lazıma baha ermez”
“-ehemmimi, mühimime
tercih etmek ilazım”
işimize gelse de, gelmese de”

.....

“-Hacım..
Ahiret gonşum
Hecaz arkideşim
has-öz gardaşdan eleri
can gardaşım”

“-“hacı”lık bir humayın gibidir
ahiret gardaşım
neye dersen eyatlı bi güneş çalsa ilekelenir”

.....

“-eyisi mi sen beni diğne[12] güzel Hacım”

yükte hafif, pahada ağır
Halil Ağğa susmuş ister-istemez
helbet Hecaz arkadaşının bir bildiği vardır
“-iyi ki” demiştir, “değilse
bunlar akıla gelmez,
Hacının dediği gibi “lazıma baha ermez””

..
"gonşu akıla gelmez bayramda, düğünde
eyi kiyne gelmişiz Hecaz arkedeşine"

..
"yolu bilene gılavız gerekmez
emme ve lakin danışmak gerek bi işi bilene
arab eli öpmeynen, dudak kirlenmez"

Hacı Basmacı;
"Haccı Hallil Ağğa"nın düğün
tedariğini tamamlamış
kendinde bulunmayı
sağdan-soldan getirterek
"bu zamanda böyle dostluk mu var"mış
herkese illa bir Hecaz arkadaşı gerek

Yalavaşlı;
kendince bir sürü hesap etmiş
Halil Ağa
"gelinliği bari kiralık alsak"
diyecek olsa
"-ne! sen napıyon yau
orda dur bireş"
!.....

"-Allah Allaaahhh
töbossun olmaz Hacı
yau sen ne dimeğ isdeyyon yauu
heç olcek şeymi arkideş
ben demad-o(ğ)luma, elin galdırdığı
gelinniği gulladı(r) mıyın heş" dermiş

Halil Ağa
"-şu varıdı hacım" demeye kalksa
"-ben güzel gelinnime
eski şey mi gullandıracan bee"

sonura hacının gulağına eğilir,
"-destur ver hacım,

münafıklığ itme
orda bi dur
senin bildiđin gadak,
benim unuttuđum (v)maa(r)
bişiy biliyoz ki!
deyoruz yahu Allah Allaaahhh
vallahi ve billahi
Mü'min gardaşımın hayrına
senin eyinniđine
emme ve-lakin illa!!!”

olmadık bir azametle hiddetlenir..
“-dediđin gibi bi tedarik görceğsen
ged!!...
..

get başga yerden al arkideş”

..
“-benim malıma..

garezim mi var len
düğün dediđin ömürde bi tefa
sen beni diğne
ele bakma
hacım üş gün sonura ilaf-söz olur,
daş yerinde ağırdır,
ağırkane yeyniceklik[13] etme
vesveseye gark olup da,
kör şeytana uyma
neneceen
sen beni diğne arkideş

..
leen bađa bak.. yoğusam seni..ha!
Hacı Abla mı fışdekleyyoru acıba!
ö(y)le bişi varsa bak, obal da boynuna
beni günaha sokma,
neme gerek hu üş günnük dünnada”

“-sen, gel ben Hacı arkideşini,
ahret gonşunu diğne[14]
hincikinner asri,

zamane...
zaman sana uymaycak,
sen zamana uyacan hacım
zaman bizim zamanımız de(ğ)el gari
onnarın zamani,
iki gün sonura baş kakıncı olur nemi(e)nazım"

..
"-Allah m(uh)afaza
sen bana gulak ver
sakalını yerine goy
güccük hesabı boş ver
he hacım!
he benim ahret gonşum, Hecaz garındaşımm"

Halil Ağa;
"-hacım şu gerekmez
hemi de da(h)a bunun arkasından gelen va(r)" derse
"-amma yaptın
sen benim ahretliğimsin,
böğüne böğün sen..
sen benim bitecik ahret gonşumsun
orada da görüşecez inşa-Allah
ne-u zü billah,
hekmetinden söval olunmaz i(n)şaallaaahh..

ne dediykdii sen benim Dünna-Ahret gardaşımsın
damat da benim oğlum-evladım sayılma(z) mııı
evvel-Allahh canımdan can sayılı(r), hemide candan ulu
bunna(r) dova edecek bize ikiğün sonura bunna(r)
başga kimimiz va(r) arkada goyup getceek ulen!
münafıklığ etme Allahın sevgili gulu

kırkbin kerre maşşallah
tühh! tüh! maşşallah suphanallah
hu çapıt uçun mu düşünüyössun
eh! madem ö(y)le
gönün hoş ossun, de bakalım bee
o da bizden oluve(r)siin, olmaz olu(r) mu?
ha hacı arkideşden de kâr etmeyiverelim

lafı mı olur hacım
evlat bunnaaa(r) evlat
iki gözümüzün nuru
maşallah suphan Allah"

.....

"-sen ki Cenab-ı Rabb-il Aleminin
mübarek topraklarına yüz sürmüş
Cenab-ı Hakk Teala Celle Celalüh Haziretlerinin
mübarek sevgili bi gulu olalak
bu fakir haneyi zeyaret ederek,
bizi düşünmüş,
bizi isdemişsin
helal rızık kapımıza şeref vermişsin

Allah-ı Azimüş-Şan da senden irazi ossun
Yövmiş Gıyametde cennetlik mü'min kullarına
İlhak olasin i(n)şallah
evliyaların, velilerin, veliyullahların
yüzü suyu hormetine
lutfet elinden öpeyin mübarek insan
şükür sana gözel İrapbım Teal-Allah
şefaati Ya Resulullah
bereketi Halilibram'dan
Allah'dan i(n)şaallah"

"-hacım şu hesabı!"

"-ne! sen bana

paramı teklifat ediyon len
çık şurdan,
get başımdan
get başka işini gör
münafık fasık gullar gibi
o ne yauu
sana da mı hesap dutacaz
gönünden ne goparsa
bizi ki peygambır bazarlığı Müslüman
get başga işini gör
get şurdan."

velev kii Hacı Ağğa
üç gün sonra gittiyse, hecaz arkadaşına
bi çalım, bi azamet
"-ne! çık len şurdan
senden para isteyen mi va(r),

düğünde basmalar,
parça bezler yağmış adeta
hecaz arkadaşından geline, damada
sağdıca, çalgıcılara
ağır misafır Hacı Basmacı, maaile
Hacc'ın faziletlerini anlatmış azametle
baş köşeye gurulmuş
atmış, üfürmüş, savurmuş,
haram-helal, fayız hususunda
eski köylüye yeni adet buyurmuş
her şey dediği gibi olmuş

Hacı Halil Ağğa! düğünden sonra
çıkmişsa haşa huzura
selamı almadan daha
hesap muhabbete,
muhabbet boğulmuş "davşan ganı çay"a

bi soluklanma arasında
Hacı Halil ağğa
"-hacım şu bizim he..." demeye kalksa

“-yau arkideş ne eviyossun”
sonra hiddetle bir illallah
"-fe! suphan-Allah
töbeler töbossun
Ya-Rabbim, Ya! Resul-Allah
Allahım!, sen bana sabır ver
Ya-Rabbim, cık.. cık.. cık!
get len şurdan, münafık

bir ay sonra tekrar varmışsa;
“-bre ğidi çay yetişdirin Hacı Amcanıza”
her zamankinden büyük
"-hacım hu sepedi boşaldivirin”
“-Allah senden iyrazi ossun
.....”
“-bi de şu bizim hesap”
basmacı ağzına dıkmış lafı
basmış kalayı
"-çık!! çık! şurdan derhal
bi daha da gelme! haneme
yüzümü göremezsin vallahi! ve billahi
ne bu alemde ne ayhiredde
tercih ederin olmadığın cehendemi

üçden-dokuza şert osun
hakkımı heylal etmen..
iki c(ih)anda
ya hu! el bana ne demez len
bizim dostluğumuz paraynan mı
sen beni, bu fukara kul
hecaz arkadaşını taniyememişsin herhal
bizim dosluğumuz bazara gadar deel
mezara gadardır evel-Allah!!!..
biz seninen bu fani dünyada arkedeş
gerçek dünyada gonşu olcez inşallah

onun uçu a(ğ)zından çıkanı kula(ğ)ın duysun len!
kulanı eyi aş(ç), senin teklifatın nedir
sen ne demegüsteyon vetandaş

üş guruşa tenezzül eden
münezzehtir
yoldaş, arkideş, gardaş

ha-şaaa, sümma(ha)aaşşaaa!
hu senin bana yaptığın cayiz[15] midir hacı ağğa
ürüsva[16] mı edecen beni elaleme
get şurdan gardaşım yaa erezil etdin[17] bee
Allah indinde hesabını sorarın vallah
yau senin yaptığın maazallah
garacahillig değil de nedir
işallahu Teala duymazdan geli(r) günah yazmaz
yövmül giyamete gadak ezap duyarın ma'az Allah"

her gittiğindeki gibi
altı ay sonra gene elinde sepedine
köyde ne yetişiyosa o günün behrinde
hacı basmacının huzuruna vardığında
gene aynı teraneler
gelsin çaylar, gitsin kahveler
hal-hatır.. muhabbetler

sepet-sepet meyva
bin temenna selamla
davşan ganı çayla
iadeten birkaç parça basma
hesabı görmeye yanaşmamış asla
Halil ağa ne zaman varsa
Köyden kalkıp Yalavaç'a
arkadaşsız gitmemeli Hecaz'a

Halil Ağa “-bismillah” deyip çayını
bile karıştırmadan daha
bu defa işi halletmeye kararlı
“-Hacım” demiş ama..

...
ters ters bakmış,
hitdetle gaşlarını çatmış gene Hacı Basmacı
beklemiş..
beklemiş
bu defa sesini yükseltmemiş..

yumuşacılık
“-ne ulen münafık..
ulen ne lafdan anlamaz ahretliksin sen yahu he..
hı!!
de bakalım ne!
buyur..”

"-Hacım ölüm olur,
zulüm olur
“buyur”
Allahın emri
yarına çıkcamız ne malim
hesabı görüp helalleşelim"
dediğinde

munis bir sesle kucaklamış
Hecaz arkadaşının sakalını okşamış
iki omzundan tutup
karşısına almış
gözlerinin içine bakmış
"-ulen..!!
gapımızı çaldın, eyvallah,
bereket yağdırdın
Rabbil Alemin'de senin ömrüne bereket yağdırısın..
İnşa-Allah!!
İnşaalla-u Teala her iki dünyan da nura gark ossun"

"-sen de İnşallah hacım" deyuru, yutkunuyoru
"-inan bu hesap beni huzursuz ediyor"
hazır kimse yoğukana..
şu hesabı bi görsek! Ha!1"

"-eyi madem..
pekey.. madem ısrar ettin..
gel bakalım da!
len sanada mı hesap dutacaz, münafık
göynünden ne goparsa ırafık
"hunu müynasip gördüm,
göynümden bu gopdu de"
eyvallah
gerisinden bana nee.. sana neee!!"

"-..."
Allah cezanı galdırsın
get!.... benden yannı
gatın gatın[18] helal-hoş ossun."

Halil Ağa geldiğine pişman,
o(ğ)lanı everdiğine de(ğ)el emme
urba uçu Yalavaca geldiğine bin pişman
neytse nafıle
Sücüllü'nün yolunu dutmuş her seferinde

bir üç beş
n(ih)ayet iki sene sonura
Halil Ağa kapıyı çalıp,
"hacım hesabı görmeden töbossun getmen
mahçup oluyon valla yauv
uykularım gaçıyo"
der demez,
bizim basmacının canına tak etmiş
"-ne!
sen hesap mı deyon"
"-.."
"-...."

"-gel görelim hacım
...
gel otur.."
..
"-gel bakalım hacım höyle annacıma
bakalım-bakalıım
bizim kara kaplıya"

açmış -eski yazılı[19]-
kara kaplı defterin sayfalarını
"-Bismillahirrahmanirrahiym!"
"-ahret gardaşım hacım"
böğün dünya yarın ahret
böğün mübarek gün cüm!a
gelelim senin urba[20] hesabına
gara gaplının ak sayfasına
eveet.....,
evvet !!
Sücüğüllülü gadim[21] dosd
Haci Halil Ağ!ğa!"
cem'an
"-binüçyus liyra!"

benyinden ataş fıskırmış senin Halil Ağanın
"-ne!" demiş

"-hacım neyttin sen Allah-lillah aşkına
ben üç yüz bile yoktur deyodum"
"-aldığımız bi düğünlük urba"

Yalavaşlı, Hacı Basmacı
hiddetle çatmış gaşlarını
eğmiş çehresini

..
...
...
...
bir müddet beklemiş
ne nefes alınmış,
ne renk verilmiş

"-Hacı Efendiiiiii" demiş
beklemiş,
“-...”
beklemiş
tekrar
"-Hac(i) Efendi" demiş,

.....
"-biz seninen peygamber bazarlığı[22] etdik."
“-..”
"-dügün ediyon,
durumun sıkışıkır dedik
dile goley bi hakkın ikki sene de bekledik,
...

onuna-bununa selam göndermedik
bi günden bi güne
gapını de(v)şirmedik
yolunu çevirmedik
"hacı bizim hesap" demedik."

“-..”

"-o gün deviz şu fiyetti
böğün bu fiyet

habarın var mı senin ektisattan
bu çark nassı dönüyo zannediyon
e(n)flasyon va(r), memlikette eflasyon."

"-eh! artık bizim de canımıza yetti
sen de birez mer(ha)emetli ol,
canına okuyoru milletin bu ektisat
ee... idaret et gari
zaten işle(r) kesat,

sana göre işler ayna
çal-çal oyna
değil mi yaa!!
senin umurunda mı Yalavaşlı basmacı hacı ağa
boninin[23] mühleti[24] geçmiş, ona keza
başga ödemelerimiz de vaa
canım burnuma geldi vallaha
yete(r) gari yau Allan aşgına"

"....."

"-bu ğadar da olmaz gayri ya"

.....

"-bak arkıdeş
burası bi tecarethana
burada her bişşey para!
öde!"

"-..."

"-öde, değilse icra galdırıyın valla
heciz endiriyin hem valla hem billa
me(v)zu tecaret oldumuydu
plensipimden şaşman
benim annayışım bu
feriştahımış annaman
bobamı bile diğnemen Hacı Ağğa"

Halil Ağa, düşünmüş,
"-senet yok, sepet yok desem
Allah mafaza, harcandı geyildi,
aldıklarımı iade etsem
aradan bunca zaman geçti eskidi"

hacı arkadaşı gene bunu
bağrından itmemiş
fayız gomuş emme borcunu
heş değilse taksitlendirivimiş"

de! de(ye)cen senin Bıkkanın Halil
namı diğer Hacı Halil Ağa

tö(v)be gadim dost Hacı Halil Ağğa
böyle düğün edivimiş
hacı arkadaşı basmacının sayasında!

"-gari hinci
Allah! duşmanıma dahi böyle basmacı
üsdelikde Yalavaşlı,
hemi de hacı arkadaşı
böylesi dost hele hele gadim dost
vermesin"
deye dova ederimiş

Terziler Ovasından yedi dönüm yer satmış
taksitden filan vazgeçmiş,
hesabı gapatmış.
"-vahtıyla bi dönüm yer satsam
oynaya galgıya düğün ederdim" derimiş
ne bi da(h)a hacı arkadaşının yanına getmiş
ne de bi daha o sokakdan, geçmiş
ne de hacı da olsa basmacılara etibar etmiş

[1] havut otu: hasır, hasır otu

[2] Hicaz: Müslümanların Hac bölgesi

[3] basma: pamuklu bez, basmacı:manifaturacı

[4] devrisi yıl : ertedi yıl devreden yıl.. müteakip yıl

[5] dastar: Sücüllü'ye özgü beyaz pamuklu dokuma baş örtüsü, çember

° şampuan

[6] meşrupa / maşrapa: kulplu tas, su tası

[7] cukcuk: sürahi (su boşaltırken cukcuk diye ses çıkardığından olmalı

[8] Gelingız / gelinkız : gelin olacak ya da yeni gelin olmuş kişinin nişanlısı ya da eşinin ana-babasına göre adı

[9] velfecir: göz, (kurnazlıkla) ışıl ışıl parlayan göz

[10] fıstan: kadınların (omuzdan ayağa kadar uzunlukta) giydiği tek parça basma entari

[11] önecek/önlük: belden aşağı önü kapatan(60x90) düz çizgi işlemeli dokuma

[12] diğne : dinle

[13] yeğnicek:hafiflik,düşük iş

[14] diğne: dinle, kulak ver

[15] caiz(Arapça): uygun, münasip, yerinde, geçerli sayılan

[16] rüsva: toplumda ayıplanmış, rezil olmuş kimse

[17] erezil etmek / irezil etmek: acınacak hale getirmek, rezil etmek

[18] katın katın: kat-kat, katbe kat fazlasıyla

[19] eski yazı: Arap harfleri

[20] urba;düğün için alınan elbiseleri ifade eder

[21] Kadim: Çok eski, ezelden beri

[22] Peygamber pazarlığında taraflar karşı tarafın teklifini kabul eder, bir itimat söz konusudur

[23] boni / bono : senet

[24] mühlet / müddet : vade